

DYNALP - Dynamic rural alpine space

Vrednotenje narave in krajine za potrebe trženja in turizma na alpskem podeželju

Kratka verzija zaključno poročilo

Maj 2006

VSEBINA

1	Uvod	2
1.1	Trije najpomembnejši izzivi	2
1.2	Povzetek	3
2	Tematske delavnice	4
2.1	Röthis (Vorarlberg, Avstrija), 11. 3. 2005: Razvoj krajine in varstvo narave na primeru suhih zidov, visokodebelnih sadovnjakov in živih meja	4
2.2	Budoia (Furlanija, Italija), 5. 5. 2005: Podeželski turizem in veriga dodane vrednosti na regionalni ravni	6
2.3	Werfenweng (Avstrija), 27. 10. 2005: Turizem – brez avto mobila: trajnostne oblike mobilnosti v občinah	7
2.4	Leutkirch im Allgäu (Nemčija), 23. 6. 2006: Smisel in namen tematskih poti: kateri so dejavniki njihove uspešnosti?	9
3	Projekti na lokalni in regionalni ravni	9

1 Uvod

Jeseni leta 2001 se je predsedstvo Omrežja občin „Povezanost v Alpah“ odločilo, da bo v okviru programa Interreg III B – območje Alp na razpis oddalo predlog svojega projekta. Prvi poskus sicer ni uspel, drugi pa je bil uspešen in zgodaj poleti 2003 smo le začeli izvajati projekt DYNALP, za katerega so bila za triletno obdobje odobrena sredstva v višini 2,16 mio. EUR.

To je bil ambiciozno zastavljen podvig, kajti pri projektu je poleg vodilnega partnerja, tj. vorarlberške občine Mäder, in nacionalnih partnerjev iz petih alpskih držav sodelovalo še 52 alpskih občin in regij s prav tako številnimi projekti, ki so obravnavali štiri protokole Alpske konvencije (turizem, varstvo narave in urejanje krajine, hribovsko kmetijstvo ter trajnostni razvoj in urejanje prostora). Od občin, ki so bile vključene v projekt, je 40 občin članic Omrežja občin. S pomočjo projekta DYNALP so občine želele pritegniti in uporabiti lokalno znanje, kako uveljaviti trajnostni razvoj na podeželju. Poleg občinskih projektov je bil najpomembnejši cilj projekta DYNALP izmenjava izkušenj, ki bo presegala jezikovne in kulturne meje.

1.1 Trije najpomembnejši izzivi

Usklajevanje izvedbenih projektov

Partnerji in sopartnerji so z izvajanjem projektov začeli v zelo različnih razmerah. Številni so imeli oblikovano idejo za projekt že na samem začetku in so lahko takoj začeli z izvajanjem. Drugi so sicer vedeli, kaj želijo početi, a so morali premagati še marsikatero oviro, kot npr. vprašanje financiranja ali odobritve sredstev, odločitev na politični ravni itd. Spet drugi partnerji so šele začeli z iskanjem najprimernejšega projekta. Zaradi vsega tega in tudi zaradi različnih možnosti v posameznih državah je usklajevanje projektne delo tako na nacionalni kot na mednarodni ravni potekalo z velikimi težavami, nazadnje pa je vendarle bilo uspešno - zlasti zaradi izredne angažiranosti nacionalnih animatorjev.

Centralno upravljanje projekta

Izkušnje, pridobljene v projektih, je bilo treba oblikovati tako, da so bile uporabne za vse, in jih na ustrezen način predstaviti javnosti. V ta namen je bila že od začetka projekta v nemškem, francoskem, italijanskem in slovenskem jeziku postavljena domača spletna stran www.dynalp.org z izdelano strukturo, kratkimi e-novicami in informativnim biltenom Omrežja občin v tiskani obliki.

Zelo dobro obiskane in vsebinsko uspešne so bile različne mednarodne prireditve v okviru DYNALP. Kot posebej uspešne so se izkazale tudi štiri tematske delavnice, kjer so bile predstavljene praktične in uporabne vsebine, o katerih so udeleženci razpravljali, jih dopolnili in kasneje uporabili v domačih občinah.

Uspešno upravljanje projekta sta zagotovila - skupaj s sekretariatom – osrednja organa projekta: usmerjevalni odbor (Steering Committee - DSC) in podporna skupina (Support Team - DST), ki sta uspešno sodelovala. Skupaj jima je uspelo izpolniti obsežno in zahtevno nalogo, tj. 52 projektov ne le voditi, temveč tudi uspešno pripeljati do konca.

Upravljanje projekta Interreg

Od vseh treh izzivov je bil to največji, saj je šlo za povsem novo, pa tudi najtežavnejšo nalogo. Za manjše občine, ki sestavljajo naše omrežje in so bile tudi v celoti nosilec projekta, so predstavljali administrativni predpisi in okorne strukture programa Interreg IIIB težko premostljive ovire kljub podpori uradnih organov programa (Managing Authority, Joint

Technical Secretariat). Da se je projekt kljub temu uspešno zaključil, kot je predvideval predlog projekta, pa je pripisati v glavnem vztrajnosti projektnega sekretariata in DST

1.2 Povzetek

Katere rezultate so pri projektu dosegle občine, ki so sodelovale v DYNALP-u, bo prikazala razstava posterjev, ki bo na ogled od 18. do 20. maja 2006 v Bad Hindelangu v okviru mednarodnega posveta ob zaključku projekta. DYNALP je bil doslej največji izziv za Omrežje občin „Povezanost v Alpah“ in je zaradi svoje uspešnosti bistveno pripomogel k njegovi uveljavitvi in nadaljnjemu razvoju. Omrežje si sedaj lahko zastavi nove naloge in še v večji meri kot doslej prispeva k trajnostnemu razvoju v Alpah. Naslednji korak v tej smeri je že storjen: v okviru nadaljevalnega projekta DYNALP², katerega izvajanje financira švicarski Sklad za varstvo narave MAVVA, bodo lahko občine, ki so članice Omrežja občin „Povezanost v Alpah“, ponovno pridobile finančno podporo za svoje projekte. Predstavitev projekta DYNALP², ki bo trajal tri leta in razpolaga s proračunom v višini 1,78 mio. EUR, bo 20. maja 2006, prav tako v Bad Hindelangu.

Za vodilnega partnerja:
Rainer Siegele, župan občine Mäder

2 Tematske delavnice

Izmenjava izkušenj na mednarodni ravni je za uspešno izvajanje projektov zelo pomembna, saj lahko občine oz. regije, ki se srečujejo s podobnimi problemi, prav zaradi izmenjave pogostokrat najdejo rešitve iz prakse.

Ker je bil namen projekta DYNALP spodbuditi izmenjavo vseh partnerjev, so se občine, ki so znotraj tega projekta izvajale podobne projekte, razdelile v tematske skupine. Za vsako skupino so bile organizirane t.i. tematske delavnice, ki so se jih udeležile občine, vključene v projekt DYNALP, pa tudi druge občine, ki jih je zanimala katera od napovedanih tem delavnic.

Od prvotno petih načrtovanih delavnic so bile organizirane štiri. Od pomladi 2005 do poletja 2006 je štiri zanimive delavnice, ki so potekale v Avstriji, Nemčiji oziroma Italiji, obiskalo več kot sto udeležencev, udeležili pa so se jih vedno tudi predavatelji iz drugih alpskih držav.

Delavnice „Občine in reševanje konfliktov: participacija, mediacija“, ki je bila prvotno načrtovana za 9. 9. 2005 v St-Martinu v švicarskem kantonu Valais, žal ni bilo mogoče organizirati. Zaradi hudega neurja in poplav, ki so v času, ko bi morala biti delavnica, prizadele večji del alpskega območja, udeleženci in predavatelji v St-Martin sploh niso mogli prispeti. Zaradi časovne stiske in obsežnega programa nadaljnjih (že načrtovanih) prireditvev te delavnice tudi naknadno ni bilo mogoče organizirati.

V nadaljevanju sledi opis treh delavnic, ki so bile organizirane, in četrte delavnice, ki šele bo sledila. Podrobni opisi poteka posameznih tematskih delavnic so različni, saj za nekatera predavanja ni bilo na voljo pisnih povzetkov.

2.1 Röthis (Vorarlberg, Avstrija), 11. 3. 2005: Razvoj krajine in varstvo narave na primeru suhih zidov, visokodebelnih sadovnjakov in živih meja

Prva tematska delavnica je bila namenjena zlasti občinam, ki želijo poskrbeti za nadaljnji razvoj kulturne in naravne krajine na svojem območju ali v katerih je ta ogrožena. Cilj delavnice je bil posredovati informacije o pomembnih parametrih krajine, predstaviti oblike pomoči pri načrtovanju razvojnih ukrepov in ukrepov ohranjanja krajine, ter prikazati, kako poteka ozaveščanje prebivalcev o pomenu negovane krajine ter kako povečati vrednost podobe kraja in krajine.

Delavnica je obsegala teoretični del z uvodnimi predavanji, ogled projektov na terenu (suhi zidovi, visokodebelni sadovnjaki, žive meje) ter izmenjavo izkušenj in stališč v delovnih skupinah. Pri določitvi tem, ki so jih obravnavale delovne skupine, so bile upoštevane želje udeležencev.

Program 1. tematske delavnice DYNALP, Röthis (Avstrija), 11. marec 2005:

8.45 – 9.00	Pozdravne besede - Rainer Siegele, župan občine Mäder/A
Predstavitev občine Röthis - Norbert Mähr, župan občine Röthis
9.00 – 10.30	Predstavitev projektov: 1. Delovanje Prirodoslovnega društva Trimmis/CH
(Christian Hemmi) 2. Projekti Compensorio Montano del Pordenonese, Friaul/I

- (Renato Mirto Monte, Luigi Fabbro)
3. Projekti občine Röthis
(Renate Tschofen)
4. Projekt „Vorderland - vorarlberški vrt“
(Beatrix Hohengartner)
- 10.30 – 10.45 Odmor
- 10.45 – 12.00 Ogled suhih zidov na terenu, obisk pri
vinogradniku Franzu Nachbauerju v Röthisu
- 12.15 – 14.00 Kosilo
- 14.00 – 15.45 Moderirane delovne skupine:
Teme: - Obveščanje prebivalcev / vključevanje prebivalcev v proces
izvajanja / odnos med amaterskim in profesionalnim
- Ekonomski vidiki: vključevanje kmetijstva / trženje, verige
dodane vrednosti, sodelovanje z gostinsko dejavnostjo
(ogled mobilnega pasterizatorja)
- Izobraževanje / delovna mesta / programi za preprečevanje
brezposelnosti med mladimi
- Popis / dokumentiranje / zavarovanje sort / vrt starih sort
- 15.45 – 16.00 Odmor
- 16.00 – 17.00 Predstavitev rezultatov delovnih skupin, zaključna razprava

2.2 Budoia (Furlanija, Italija), 5. 5. 2005: Podeželski turizem in veriga dodane vrednosti na regionalni ravni

Druga tematska delavnica je bila namenjena zlasti občinam, ki v svoji regiji spodbujajo turizem ter s tem ohranjajo verigo dodane vrednosti na regionalni ravni in jo želijo še izboljšati. Delavnica je bila zelo dobro obiskana, saj se jo je udeležilo okoli 50 oseb.

Program delavnice je bil razdeljen na teoretični del z uvodnimi predavanji in praktični del z ogledom projektov na terenu in v nadaljevanju izmenjavo izkušenj med udeleženci, ki so se zato razdelili v delovne skupine in svoje izkušnje obravnavali s treh vidikov:

- možnosti za ustvarjanje večje dodane vrednosti na regionalni ravni s pomočjo partnerstva med turizmom in drugimi gospodarskimi panogami,
- priložnosti, težave in interesni konflikti pri določanju zavarovanih območij,
- možnosti za vrednotenje narave in kulturne krajine s pomočjo turizma in kmetijstva.

Program 2. tematske delavnice DYNALP, Budoia (Italija), 5. maj 2005:

9.00 – 9.15

Antonio Zambon, župan pozdravne besede ter predstavitev regije in občine Budoia

9.15 – 11.30

Predstavitve primerov:

1. Turistično vrednotenje regionalnih proizvodov na primeru kostanja v regijah Malcantone, Valle di Muggio in Valli di Lugano (Marco Marcozzi)

2. Sodelovanje prebivalcev / obvladovanje konfliktov v Mittelbergu v dolini Kleinwalsertal (Werner Strohmaier)
 3. Comunità Montana del Friuli Occidentale (Italija): Krajina, zgodovina, kultura in prihodnost
 4. Čezmejni naravni park Kamniške Alpe, Slovenija/Koroška (Matjaž Harmel)
- 11.30 – 15.00 Ogledi, nato kosilo v Polcenigu
- 15.00 – 16.00 Delovne skupine z moderatorjem:
- Teme: - interesni konflikti in njihovo obvladovanje
 - raba regionalnih izdelkov v turistične namene
 - zavarovana območja in turizem
 - nadregionalno/čezmejno sodelovanje
- 16.00 - 17.00 Predstavitev zaključkov delovnih skupin, sklepni razgovor

2.3 Werfenweng (Avstrija), 27. 10. 2005: Turizem – brez avto mobila: trajnostne oblike mobilnosti v občinah

Motorizirani individualni promet pomeni pogosto zlasti v turističnih krajih velik problem. Turisti pričakujejo mir, neokrnjeno krajino in čist zrak in zato niso zadovoljni z negativnimi posledicami, ki jih s seboj prinaša mobilnost. Okolju prijazne oblike mobilnosti v turističnih krajih zato lahko izboljšajo kakovost življenja tako prebivalcev kot turistov in s tem povečajo tudi konkurenčnost kraja.

Cilj delavnice, ki je na to temo potekala 27. oktobra 2005 v Werfenwengu v Avstriji, je bil oblikovati platformo, v okviru katere si bodo predstavniki občin izmenjevali izkušnje in informacije o tej problematiki. Na delavnici so sodelovali tudi predstavniki projekta CIPRE-International „Prihodnost v Alpah“, ki prav tako raziskuje priložnosti in turistični promet ter promet dnevnih migracij, kar bo omogočilo ustvarjanje sinergij.

Sicer pa je občina Werfenweng sodelovala na natečaju CIPRE „Prihodnost v Alpah“ in udi prejela nagrado za dejavnosti, ki jih izvaja na področju trajnostne mobilnosti.

Delavnice se je udeležilo 23 oseb iz vseh alpskih držav, ki so dejavni v politiki in upravi lokalnih skupnosti.

Program delavnice je bil razdeljen na teoretični del (predavanja) in praktični del (izmenjava izkušenj v delovnih skupinah). Zaželeno je bilo, da udeleženci predstavijo tako svoje pozitivne kot negativne izkušnje. Da bi se s teoretičnimi obrazložitvami, s katerimi so se seznanili v dopoldanskem delu delavnice, udeleženci spoznali tudi v praksi, je bila popoldne na območju občine Werfenweng organizirana tudi ekskurzija.

Program 3. tematske delavnice DYNALP, Werfenweng (Avstrija), 27. oktober 2005:

- 9.00 – 9.10 Pozdravne besede g. Petra Brandauerja, župana Werfenwenga, in Rainerja Siegeleja, predsednika Omrežja občin „Povezanost v Alpah“
- 9.15 – 10.35 Predstavitev primerov iz prakse:
1. Zahteve za integrirane koncepte mobilnosti (Pierre Moreau, Cabinet Architecture et territoire, Grenoble/F)
 2. „Počitnice brez avtomobila ali kako so v Werfenwengu počitnice brez naglice postale stvarnost“ (Karmen Mentil, ÖAR Regionalberatung GmbH/A)

3. Okolju prijazna mobilnost v Naravnem parku Adamello Brenta/I
(Claudio Ferrari in Matteo Viviani, Naravni park Adamello Brenta/I)
4. Xeismobil – 16 občin uresničuje vizijo ekomobilnosti
(Werner Huber, vodja projekta Xeismobil/A)
- 10.35 – 11.00 Odmor za kavo
- 11.00 – 12.30 Moderirane delovne skupine za različna vsebinska področja, ki so bila glede na interes udeležencev še natančneje določena
- Teme: - Sodelovanje občin pri upravljanju mobilnosti;
Uvod in moderacija: Werner Huber, Xeismobil (Xeismobil je projekt na področju prometa, ki si prizadeva za ohranitev javnih prevoznih sredstev v alpskih regijah.)
- Inovativne rešitve za prihod in odhod gostov brez uporabe avtomobila;
Uvodni nagovor in moderacija: Marcella Morandini, Ecoistituto di Bolzano/I
- Okolju prijazna mobilnost na lokalni ravni;
Uvodni nagovor in moderacija: Karmen Mentil, ÖAR Regionalberatung GmbH
- 12.30 – 13.00 Predstavitev rezultatov na okrogli mizi, zaključne misli
- 13.00 – 17.00 Kosilo, nato ekskurzija:
uvod (g. Peter Brandauer), ogled kratkega filma o projektu „Sanft mobiles Werfenweng“, poskusna vožnja z različnimi vozili na električni pogon, nato vožnja do fotovoltaične elektrarne (prav tako z elektrovozili)
- 17.00 Zdravica in zaključek delavnice

2.4 Leutkirch im Allgäu (Nemčija), 23. 6. 2006: Smisel in namen tematskih poti: kateri so dejavniki njihove uspešnosti?

Število občin, kjer so zasnovali ali pa trenutno načrtujejo tematske in doživljajske poti, je vedno večje. V teh projektih je skrito veliko energije in prizadevanj. Kako pa je z ustvarjanjem vrednosti na regionalni ravni? Katere regionalne razvojne spodbude lahko izvirajo iz tematskih in doživljajskih poti? Kateri pogoji morajo biti izpolnjeni za to? Katerim napakam se je mogoče izogniti?

Cilj delavnice je izmenjava mnenj in informacij o vseh navedenih vprašanjih z drugimi občinami, pridobitev spodbud in idej za izvajanje v lastnem kraju ter osvojitve novih načinov razmišljanja o razvoju tematskih in doživljajskih poti.

Delavnica je namenjena naslednjim ciljnim skupinam:

turističnim delavcem, tistim, ki se ukvarjajo z ohranjanjem tradicionalne kulture, naravovarstvenikom in vsem drugim, ki jih zanima omenjena tema in ki prihajajo iz partnerskih občin v okviru DYNALP, občin članic „Povezanost v Alpah“ in drugih mest in občin v južni Nemčiji, Avstriji, Lihtenštajnu in nemško govorečem delu Švice.

Ker bo delavnica potekala le v nemškem jeziku, podrobnejše informacije o programu niso na voljo v francoščini, italijanščini in slovenščini.

3 Projekti na lokalni in regionalni ravni

Občine, ki so bile vključene v projekt DYNALP, so izvajale projekte na področju turizma, varstva narave in urejanja krajine, hribovskega kmetijstva ter trajnostnega razvoja in urejanja prostora, s tem pa v konkretni obliki prispevale k uresničevanju Alpske konvencije in trajnostnega razvoja na krajevni ravni.

Vsi projekti so predstavljeni na spletni strani www.dynalp.org v jeziku države izvora in angleškem jeziku, v seznamu pa jih je mogoče iskati po državah in temah.